

TÜRKİYE İLAÇ SEKTÖRÜ

Küresel çapta yaşanmakta olan ve tüm dünyayı sarsan Covid-19 salgını, yaşanan bu süreç içerisinde hemen hemen her sektörü olduğu gibi ilaç sektörünü de birçok yönden etkilemektedir. Bu süreçte en önemli sektörlerden biri olarak ön plana çıkan ilaç endüstrisi, salgının kontrol altına alınması ve bu virüsün insan vücudunda yarattığı hasarların tedavisi için bazı ilaçların üretimlerini arttırmakla birlikte, virüsün tedavisi için ilaç ve korunma amacıyla aşı araştırma çalışmalarına yoğun bir biçimde devam etmektedir. Daha önce örneğini yaşamadığımız bu küresel salgın döneminde meydana gelen bir takım olumsuz gelişmeler, sektörün 2020 yılındaki gelişimini öngörülmesi güç bir konuma getirmiştir

Türkiye İlaç Sektörünün toplam cirosu 2018 yılındaki %26,1 artışın ardından 2019 yılında %31,7 büyümüş ve 40,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu büyümede ilaç fiyatlarını belirleyen Euro kurunun %26,4 oranında arttırılarak 19 Şubat 2019 tarihinden itibaren 3,40 TL olarak uygulanmasının yanı sıra, satılan kutu hacmindeki artış da etkili olmuştur. İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası'nın (İEİS) verilerine göre ülkemizdeki ilaç satışları hacimsel olarak %3,0 büyümüş ve 2,37 milyar kutuya yükselmiştir.

Ülkemizde ilaç fiyatlarının belirlenmesinde uygulanan Euro kuru 18 Şubat 2020 tarihinde %12,1 arttırılarak 3,82 TL olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda kutu hacminde bir değişiklik olmaması halinde sektör satışlarının 2020 yılında asgari olarak %12,1 büyüyerek 45,6 milyar TL'ye yükselmesi beklenmektedir. Ancak Covid-19 salgını sürecinde bir takım tedavi grubuna yönelik ilaçların talebi artarken, hastanelerdeki muayene süreçlerinin yavaşlaması sonrasında yeni hastalık tanılarının ve yazılan yeni reçetelerin yavaşlaması sonucunda 2020 yılı genelinde satılan kutu hacminde de düşüş yaşanacağı öngörülmektedir.

Üretici fiyatlarına göre 2019 yılında 40,7 milyar TL olarak gerçekleşen satışların 27,0 milyar TL'sini referans ilaçlar, 13,7 milyar TL'sini ise eşdeğer ilaçlar oluşturmuştur. Böylece referans ilaçların cirosunda %28,6, eşdeğer ilaçların satış hasılatında ise %38,3 büyüme gerçekleşmiştir. Kutu hacminde ise eşdeğer ilaçlar %5,1 artışla 1,44 milyar kutuya yükselirken, referans ilaçlarda %1,1 daralma yaşanmış ve satılan kutu hacmi 920 milyon kutuya düşmüştür. Referans ilaçlar sektör cirosunun %66,2'sini oluştururken satılan kutu hacmindeki payı %39,0'dur. Referans ilaçların ortalama kutu satış fiyatı 29,35 TL iken eşdeğer ilaçların ortalama satış fiyatı 9,51 TL olmuştur. Satış değerlerinin düşük olması nedeniyle eşdeğer ilaçlar satılan kutu hacminin %61,0'ini oluşturmasına rağmen toplam cirodaki payı %33,8'de kalmıştır.

Döviz kurlarında 2018 yılının ikinci yarısından itibaren meydana gelen yüksek oranlı artışlar, güncel döviz kuru ve ilaç fiyatlarının belirlenmesinde kullanılan kur arasındaki farkın açılmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda kârlılıklarının azalması nedeniyle bazı ilaçların ülkemize ithalatında sıkıntılar yaşanmıştır. Bununla birlikte, ithal ilaçların ülkemizde üretilmesi için yapılan çalışmaların da etkisiyle, ülkemizde imalatı yapılan ilaçlar ilk defa 2019 yılında sektör satış cirosunda ithal ilaçların üzerinde bir büyüklüğe ulaşmıştır. Yerli imalatın cirosu %42,3 büyüyerek 21,2 milyar TL'ye ulaşırken, ithal ilaçlardaki artış %21,9 olmuş ve ciro 19,5 milyar TL'ye yükselmiştir. Sektör cirosunun %52,1'ini imal, %47,9'unu ithal ilaçlar oluşturmuştur. Yerli imalat ilaçların kutu hacmi %7,8 büyüyerek 2,07 milyar kutuya ulaşırken, ithal ilaçlarda %23,7 küçülme yaşanmış ve 290 milyon kutu satılmıştır. Satılan kutu hacminin %87,6'sı imal, %12,4'ü ithal ilaçlardır. Yerli üretim ilaçların ortalama kutu satış fiyatı %31,0 artışla 10,24 TL'ye yükselirken, ithal ilaçlardaki artış %59,7 olmuş ve ortalama kutu satış fiyatı 67,24 TL'ye ulaşmıştır.

Covid-19 salgınının başlangıç döneminde tedarik zincirlerinde meydana gelen sorunlar nedeniyle yurt dışından ağırlıklı olarak hava yoluyla getirilen ilaçların ithalatında zorluklar yaşanmıştır. Ancak ilerleyen haftalarda alternatif nakil yöntemleriyle ithalat yeniden başlamıştır. Tedarik zincirindeki sorunların yanı sıra yüklenen kur düzeyi de bazı ithal ilaçların kârlılığının düşmesine neden olmuştur. Bu gelişmelerin ışığında 2020 yılı genelinde ithal ilaçların satış hacminde daralma beklenmektedir.

TÜRKİYE İLAÇ SEKTÖRÜ

Tedavi gruplarına göre 2019 yılı ilaç harcamalarındaki en yüksek pay geçtiğimiz beş yılda olduğu gibi onkoloji ilaçlarının olmuştur. Büyük çoğunluğu ithal ve yüksek fiyatlı olan onkoloji ilaçlarının payı 2018 yılında %12,8 iken 2019 yılında %13,1'e yükselmiştir. Antibiyotik harcamalarında ise kamu otoritesinin uygulamaları sonucunda 2010 yılından itibaren sağlanmaya başlayan düşüş trendi 2019 yılında sona ermiştir. Bir önceki yıl %7,8 olan antibiyotiklerin toplam ilaç harcamalarındaki payı 2019 yılında %8,2'ye yükselmiştir. Satılan kutu hacminde ise antibiyotikler %10,9 payla ilk sırada yer alırken, antiromatizmler %10,8 pay ile ikinci sıradadır.

Covid-19 virüsü nedeniyle en yüksek risk grubunu oluşturan hipertansiyon, kalp/damar hastalıkları, astım, KOAH vb. kronik hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçların talebinde salgın sürecinde artış yaşanmıştır. Bu hastalıkları olan kişilerin yüksek risk grubunda olması ve ilaca ulaşımında sorun yaşanabileceği endişesi gibi düşüncelerle oluşan tepki alımları, kronik hastalıkların tedavisi ve kontrolüne yönelik ilaçların satışlarını yükseltmiştir. Bu talebin etkisiyle de eczaneler bu ilaçların stoklarını arttırmaya yönelik alımlar yapmıştır. Ancak bu süreçte yeni hastalık tanılarının yavaşlaması nedeniyle, söz konusu talep artışının 2020 yılı boyunca sürmeyeceği tahmin edilmektedir.

Bu salgın sürecinde Covid-19 haricinde yeni hastalık tanılarının yavaşlaması sonrasında, hızlı başlayan ya da kısa süreli hastalıklar olan akut hastalıkların tedavisine yönelik ilaçların talebinde düşüş yaşanmıştır. Bu nedenle ürün portföyünde ağırlıklı olarak akut rahatsızlıklara yönelik ilaçlar bulunan şirketlerin Pazar paylarında ve gelirlerinde düşüş meydana gelmiştir. Yeni hastalık tanılarındaki yavaşlamanın 2020 yılının ilk yarısı boyunca süreceği öngörülmekte olup, akut hastalıkların tedavisine yönelik ilaçların satışlarında 2019 yılına göre düşüş yaşanması beklenmektedir.

İlaç şirketleri, salgınla mücadele sürecinde aktif pazarlama faaliyetlerini ve doktor ziyaretlerini durdurmuştur. Bu durum özellikle lansmanı yapılan yeni ürünlerin satışını olumsuz etkilemektedir. Bununla birlikte, aktif pazarlama faaliyetlerinin durdurulmasına rağmen sektör genelinde toplu işten çıkarma gibi uygulamalar yaşanmamıştır. İş-Kur'un kısa çalışma ödeneğiyle destek sağlayan şirketler, bu süreçte sektörün istihdam düzeyini korumuştur.

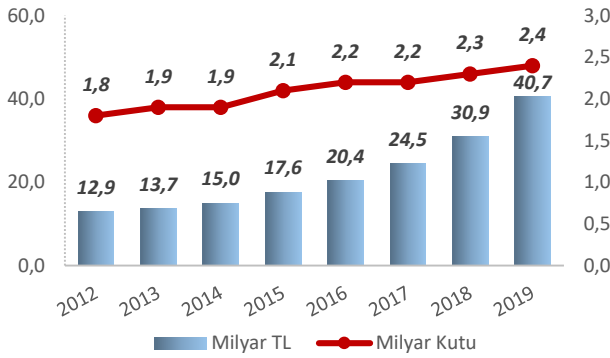
Ülkemizdeki ilaç üretiminde kullanılan hammaddelerin yaklaşık %80'i ithal edilmektedir. Sektör ihracatının büyümesine karşın, üretimin büyük oranda dışa bağımlı olması nedeniyle sektörün yarattığı dış ticaret açığı yüksek seviyelerdedir. İlaç sektörünün ihracatı 2019 yılında %10,0 artarak 1,44 milyar USD'ye yükselirken, ithalatı %8,4 büyümüş ve 5,56 milyar USD'ye ulaşmıştır. Geçtiğimiz yıl %25,6 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı %26,0'ya yükselmiştir.

Covid-19 salgını sürecinde yeniden yüksek seviyelere ulaşan döviz kurları, ilaç fiyatlamasında kullanılan kur ile güncel kur arasındaki makası daha da büyütmüş olup, üreticilerin kârlılığını azaltmaktadır. Salgın sürecinde yavaşlayan dış ticaretle birlikte, özellikle sağlık ürünleri konusunda ülkelerin koymuş olduğu dış ticaret kısıtlamaları ve tedarik zincirinde yaşanan sorunlar sektörü olumsuz olarak etkileyecek diğer unsurlardır. Bu nedenle hem ihracatta ve hem ithalatta küçülme beklenmektedir. Ayrıca üretimde kullanılan hammaddelerin ağırlıklı olarak Çin'den ithal ediliyor olması, salgın sürecinde Çin'de yavaşlayan üretim sonucunda hammadde tedarikinde sorunlar yaşanmasına yol açacaktır. Bulunacak alternatif tedarikçiler ise üreticilerin maliyetlerinin yükselmesine neden olacaktır.

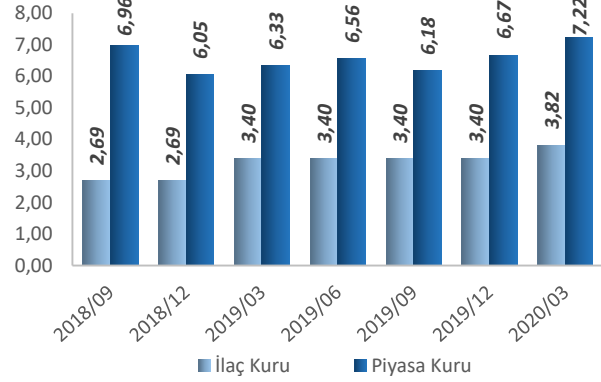
Salgın sürecinde ön plana çıkan önleyici sağlık ürünleri, vitaminler ve bağışıklığı güçlendirici takviyelerin de içinde bulunduğu kişisel sağlık ürünlerinin, ilaç sektörünün önümüzdeki dönemde yoğunlaşacağı en önemli gruplardan biri olduğu düşünülmektedir. Bu ürünlerin satış hacminin küresel çapta %40 oranında büyümesi beklenmektedir. Ayrıca bu ürünlerin satış fiyatları, ilaç statüsünde olmamaları nedeniyle serbest piyasa koşullarında üretici ya da distribütör firma tarafından belirlenmektedir. Bu özelliği nedeniyle kârlılığıyla da ön plana çıkan kişisel sağlık ürünlerinin sektör genelinde oldukça önemli bir konuma ulaşacağı öngörülmektedir.

GÖSTERGELER

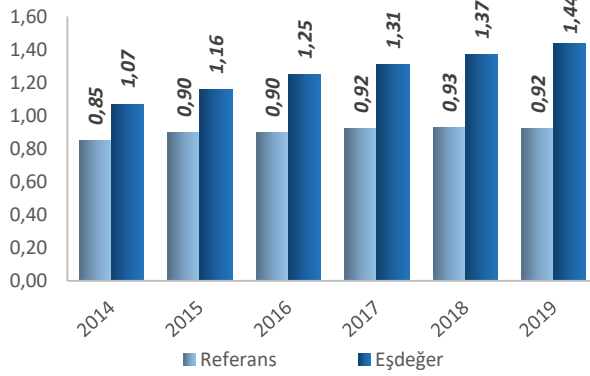
Şekil 1- Sektör Gelişimi

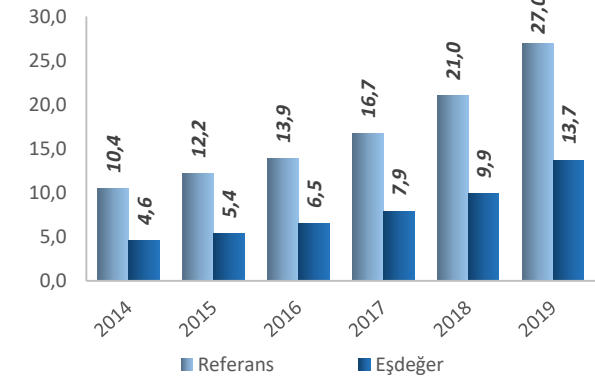
Şekil 2- İlaç Kuru-Piyasa Kuru Değişimleri (EUR/TL)

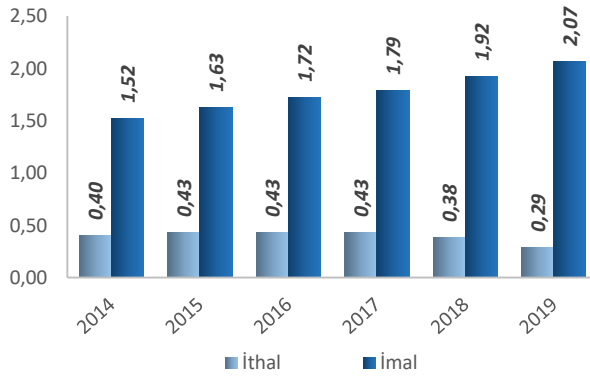
Şekil 3- Referans ve Eşdeğer İlaç Satışları (Milyar Kuru)

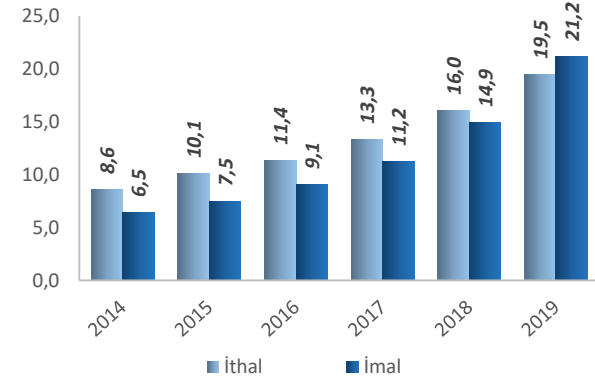
Şekil 4- Referans ve Eşdeğer İlaç Satışları (Milyar TL)

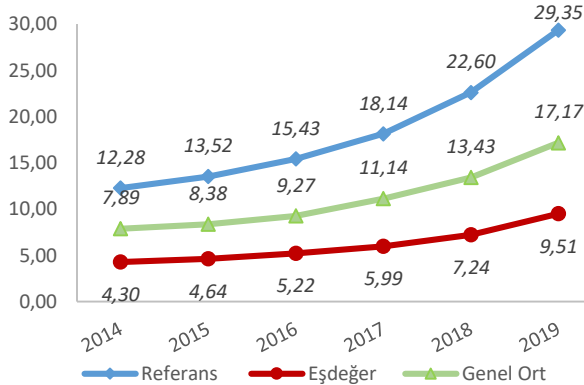
Şekil 5-İthal-İmal İlaç Satışları (Milyar Kuru)

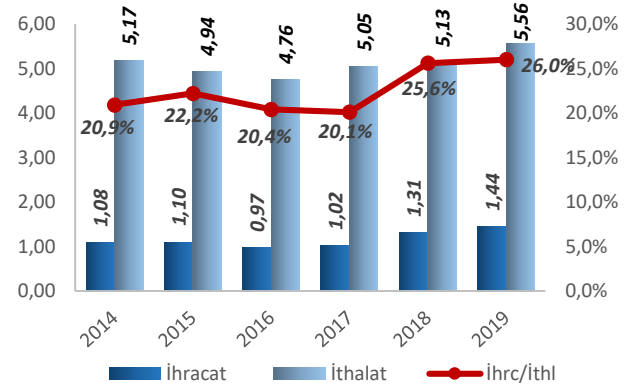
Şekil 6- İthal-İmal İlaç Satışları (Milyar TL)

Şekil 7-Türe Göre Ortalama İlaç Fiyatları, TL

Şekil 8- Dış Ticaretin Değişimi (Milyar USD)

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Müselles Sok. Onur İş Merkezi No:1/2
Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 272 01 44

Fax: 0212 257 54 85

Tahir Murat Kahveci – Kredi Derecelendirme Uzmanı

tahir@turkrating.com

Bu rapordaki bilgiler ve yorumlar, kamuya açık, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan temin edilen bilgilerden derlenmiştir. Bununla beraber, bu raporda geçen bilgilerin kullanılması veya bu raporun yararlandığı kaynaklardaki hata ve eksikliklerden doğan bilgilerin kullanılması sonucunda yatırımcıların uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu raporlar hiçbir şekilde menkul kıymetlerin alımı veya satımı konusunda tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Kullanan ancak kendi bilgi, inisiyatif ve değerlendirmesi ile hareket edecektir.
